

KRIMINALOMSORGEN

Refusjonsordningen- prøveløslatt til evig tid?

Jurist/rådgiver Tonje Wisth

Sosionom/seniorrådgiver Kristin Øien Kvam

Kort – hva snakker vi om?

Statlig finansiert prøveløslatelse fra forvaring- refusjonsordningen

- Prøveløslatelse av forvaringsdømt på vilkår om at domfelte oppholder seg i institusjon eller kommunal boenhet
- Institusjonen eller kommunens utgifter til den forvaringsdømtes institusjonsopphold dekkes i sin helhet av staten
- Gjelder kun prøveløslatelse av forvaringsdømte

Bakgrunn

- Avvikling av HVPU
- Refusjonsordningen ble etablert i 1993 under Sosial- og helsedepartementet
- Ot.prp. Nr. 46 (2000-2001): forvaring, tvungen omsorg og tvungent psykisk helsevern
- 2003 - Ansvar overføres til Justisdepartementet
- 2004 - Ansvar for refusjonsordningen til Kriminalomsorgen region nord

Hva er forvaring?

- Tidsubestemt straff
- Tilregnelige lovbreakere som antas å være særlig farlige
- Beskytte samfunnet mot ny alvorlig kriminalitet
- Tidsbestemt fengselsstraff anses ikke tilstrekkelig til å verne samfunnet
- Tidsramme
- Minstetid
- Straffen påbegynnes i fengsel ved forvaringsavdeling

Lovhjemmel

- Straffeloven (2005) § 45 første ledd bokstav c:

«Retten kan sette følgende vilkår ved prøveløslatelse:

c) vilkår om at den prøveløslatte skal ha opphold i institusjon eller kommunal boenhet utover ettårsfristen i § 37 bokstav h. Slikt vilkår kan bare settes dersom *særlige grunner* tilsier det og institusjonen eller kommunen har *samtykket*. Retten kan bestemme at den prøveløslatte skal kunne holdes tilbake i institusjonen eller den kommunale boenheten mot sin vilje og hentes tilbake ved unnvikelse, om nødvendig med tvang og med bistand fra offentlig myndighet.»

Vilkår

- *Særlige grunner* foreligger når:
  - Den domfelte ellers ikke vil kunne prøveløslates
  - En prøveløslatelse på slike vilkår anses bedre for den domfelte enn fortsatt opphold i anstalt under fengselsvesenet
  - Samtidig kan en slik prøveløslatelse bare være aktuell dersom det er utsikt til at den løslatte i løpet av prøvetiden kan vende tilbake til et liv i frihet
- *Samtykke*:
  - Samtykke fra kommune eller institusjon må være innhentet før retten treffer beslutning om vilkår
  - Det foreligger ingen plikt for kommune eller institusjon til å ta imot en prøveløslatt

Øvrig regelverk

- Forskrift om gjennomføring av særreksjonen forvaring kap. 6
- Retningslinjer om gjennomføring av forvaring

Organisering

- Administreres av region nord
- To faste tilsatte, en jurist og en med sosialfaglig bakgrunn
- Refusjonsordningen trer sammen når anmodning om vurdering er oversendt fra aktuell region
- Består av region nord, samt de involverte regioner- avleverende og mottakende
- Årlig budsjett på om lag 75 millioner, direkte overført fra justisdepartementet

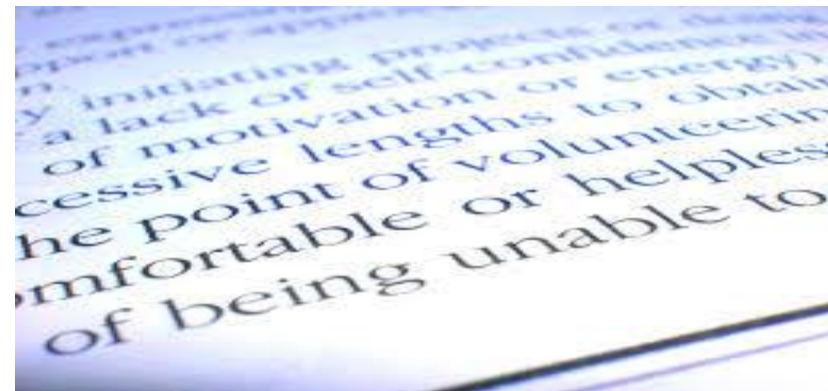

Målgruppe

Omdefinert i Ot.prp.46 (2000-2001) :

- Hovedsakelig tilregnelige forvaringsdømte med psykisk utviklingshemming
- Forvaringsdømte med rusmisbruk og/eller lettere psykiske lidelser
- Det skal foreligge en reell mulighet for at den domfelte i løpet av perioden skal kunne mestre et liv i frihet
- Krav om progresjonsopplegg
- Varetektssurrogat

Hvem er under refusjonsordningen i dag

- 15 personer pr. november 2018, hvorav 2 kvinner
- 4 har vært i ordningen i 12-15 år
- Hvor av 3 tidligere frisikring, har dermed vært i et opplegg i 20+ år
- Gjennomsnittlig varighet på aktive saker er 7 ½ år
- 11 ulike kommuner i de 15 sakene
- 5 ulike private aktører i 11 av sakene
- 4 saker hvor kommunen er tjenesteyter

Domskategorier

- 9 dømt for seksuallovbrudd rettet mot mindreårige
- 3 dømt for seksuallovbrudd rettet mot voksne kvinner
- 2 dømt for drap
- 1 dømt for ildspåsettelse
- Kroppskrenkelse, frihetsberøvelse, volds- og vinningskriminalitet

Flere domfelte innen de ulike domskategoriene

Diagnoser

- 6 med lettere psykisk utviklingshemming
- 1 med moderat psykisk utviklingshemming
- 2 har tidligere hatt diagnosen lettere psykisk utviklingshemming

- 7 med forstyrrelse av det seksuelle objektvalg- pedofili
- 8 med dyssosial personlighetsforstyrrelse
- 2 med flere personlighetsforstyrrelser
- Tilstander på autismspekteret
- Komorbiditet!

Saksgang

- Forvaringsanstalten anmoder om vurdering til aktuelt regionkontor
- Region nord, avgivende og mottakende region avgir sin beslutning
- Kommuneinvolvering- samtykke
- Rettssak
- Avtaleinngåelse ved dom

Omfang

- Totalt 31 personer er prøveløslatt til refusjonsordningen
- Derav 3 kvinner og 28 menn
- 16 personer er endelig løslatt
- 2 gjeninnsatt i forvaring mens de var i refusjonsordningen, av disse er en igjen prøveløslatt til ordningen

Case

- Mann, i slutten av 40-årene
- Dømt for seksuelle overgrep mot barn

Diagnoser:

- Dyssosial personlighetsforstyrrelse
- Lett psykisk utviklingshemming
- Pedofil

Aktuelt:

- Frisikring/refusjonsordningen siste 20 år
- Botiltak i regi av privat aktør, bosatt i hjemkommune, kommunen ikke samtykke
- 2:1 bemanning, fotfølges
- Alarmer i boligen

Prøveløslatt til evig tid?

- Prognosen for de alvorlige diagnosene står i kontrast til intensjonen om løslatelse og et liv i frihet- varig ordning for den enkelte?
- Progresjonstenkning
- Kostbar ordning

Takk for oss!

Kontaktinfo

Tonje Wisth

tonje.wisth@kriminalomsorg.no

73 56 16 10

Kristin Øien Kvam

kristin.oien.kvam@kriminalomsorg.no

73 56 16 25